

Väylävirasto

Juvan kunnan lausunto väyläviraston ohjelmakokonaisuudesta

1. Toteuttaako ohjelmakokonaisuus mielestänne parhaalla mahdollisella tavalla Liikenne 12-suunnitelmassa sille asetettuja tavoitteita ja linjauksia?

Ohjelmakokonaisuus toteuttaa Liikenne 12 -suunnitelmassa asetettuja tavoitteita ja linjauksia vain osittain. Liikenne 12 -suunnitelman vision mukaan *Suomen liikennejärjestelmä on vuonna 2050 toimiva, turvallinen ja kestävä, edullisesti kaikille väestöryhmille saavutettava sekä Suomen elinkeinoelämän kilpailukykyä ja kasvua tukeva. Suomen kokonaisturvallisuutta vahvistava, taloudellisesti kestävä ja tehokas liikennejärjestelmä tukee koko maan saavutettavuutta ja kehitystä sekä ottaa huomioon eri alueiden vahvuudet, elinkeinoelämän tarpeet ja luonnon kantokyvyn. Suomesta pääsee maailmalle ja maailmalta Suomeen nopeasti ja helposti, myös digitaalisesti. Edistykselliset innovaatiot ja uudet teknologiat mahdollistavat saumattoman ja turvallisen liikkumisen kulkumuodosta riippumatta ja turvallisesti koko Suomessa.*

Liikenne 12 -suunnitelman ohjausvaikutus näkyy ohjelmakokonaisuudessa ensisijaisesti talousraamissa. Nykyinen rahoitustaso ei kuitenkaan mahdollista valtakunnallisen väyläverkon ylläpito- ja kehittämistarpeisiin vastaamista. Erityisesti perusväylänpidon rahoitus on riittämätön eikä se mahdollista Liikenne 12 -suunnitelman tavoitteiden – toimivuuden, turvallisuuden ja kestävyys – saavuttamista.

Ohjelmakokonaisuuden heikkoutena on edelleen se, että liikennejärjestelmää ei katsota kokonaisuutena, vaan liikennemuodoittain. Siten kokonaiskuvaa saavutettavuudesta ei ole edelleenkään saatavilla.

Investointiohjelmassa investointien priorisointi painottuu yhteiskuntataloudelliseen kannattavuuteen, TEN-T-ydinverkon vaatimuksiin sekä MAL-kaupunkiseutujen kestävä liikumisen edistämiseen. Nämä lähtökohdat ovat perusteltuja, mutta niiden painottuminen ohjaa kokonaisuutta siten, ettei ohjelma tue alueellisen saavutettavuuden vahvistamista eikä koko Suomen kilpailukykyyn ja talouskasvun edellytyksiä Itä-Suomessa.

Liikenne 12 -suunnitelman tavoitteiden toimeenpanoa on tarkasteltava nykyistä vahvemmin myös alueellisen saavutettavuuden ja kilpailukykyyn sekä huoltovarmuuden ja varautumisen näkökulmista.

Tällä hetkellä ohjelmakokonaisuus painottaa liikennemääriä ja hyöty kustannussuhdetta tavalla, joka ei kaikilta osin tunnista liikennejärjestelmän merkitystä elinkeinoelämän kuljetuksille ja alueiden elinvoimalle. Liikennemäärien lisäksi olisi otettava huomioon liikkuvien massojen ja tonniin määrät. Nykyinen tarkastelutapa ei kaikilta osin riittävästi kuvaa näiden väylien todellista yhteiskunnallista merkitystä.

Lisäksi Liikenne 12 -suunnitelmassa tunnistetut alueelliset erityispiirteet eivät välity ohjelmakokonaisuuteen riittävällä tavalla. Erityisesti Itä-Suomen teollisuuden ja matkailun tarpeet sekä alueen vesistöisyydestä johtuvat erityispiirteet vaativat tarkennuksia.

2. Perusväylänpidon suunnitelma: onko perusväylänpitoon osoitettu rahoitus kohdennettu perustellusti ja vaikutukset kuvattu ymmärrettävästi?

Perusväylänpidon rahoitustaso ei ole riittävä edes korjausvelan kasvun hillitsemiseen. Ottaen huomioon rahoituksen niukkuus ja siihen liittyvä priorisointitarve perusväylänpidon suunnitelmassa esitetyt rahoituksen kohdentamisen periaatteet ja vaikutukset on kuvattu osin ymmärrettävästi.

Itä-Suomessa vähäliikenteisten teiden ja siltojen korjausvelka kasvaa huolestuttavasti. Tämä näkyy myös Juvalla. Vähäliikenteinen tieverkko on osa elinkeinoelämän kuljetusten, asukkaiden arjen liikkumisen ja kokonaisturvallisuuden perusrakennetta. Se on erityisen tärkeä kaivannais-, metsä- ja biotalouden kuljetuksille sekä rajavalvonnan toimivuudelle ja matkailukohteiden saavutettavuudelle. Juvalla alemman tieverkon kunto vaikuttaa jokaisen asukkaan, yrittäjän, matkailijan ja vapaa-ajanasukkaan elämään.

Juva on maaseutumainen kunta ja alkutuotanto on vahvassa roolissa. Kuljetusketjut alkavatkin usein alemmalta tieverkolta, jolloin teiden kunto vaikuttaa suoraan elinkeinoelämän kilpailukykyyn sekä liikenneturvallisuuteen. Vaikka liikennemäärät voivat olla vähäisiä vakiintuneella laskutavalla, on teiden merkitys kriittinen logistisessa ketjussa.

3. Suunnitteluohjelma: mitä suunnittelukohteita tulisi edistää lähivuosina? Mitä perusteluja näiden edistämiseksi on?

Juvan kunta kannattaa Itä-Suomen maakuntaliittojen esitystä siitä, että suunnitteluohjelmaan on sisällytettävä nykyistä enemmän Itä-Suomen tie- ja ratasuunnittelukohteita, jotta turvataan riittävä ja jatkuva suunnitelmavaranto investointiohjelmaa varten. Nykyisessä suunnitteluohjelmassa koko Itä-Suomen alueelle on osoitettu vain yksi maanteiden suunnittelukohde, mikä ei vastaa Suomen kokonaistarpeita.

Juvan kunta yhtyy itäisen Suomen maakuntien liittojen esille nostamaan huoleen ratasuunnittelun osalta ja kannattaa liittojen yhteistä esitystä. Maantieverkon osalta suunnitteluohjelmassa on edistettävä TEN-T-verkon ja muiden pääväylien palvelutasopuutteiden poistamista Itä-Suomessa.

Juvan kunta tukee Itä-Suomen maakuntien liittojen toivetta siitä, että on huolehdittava, että Itä-Suomi kytkeytyy rannikkosatamien lisäksi kansainväliseen TEN-T-ydinverkkoon ja pohjoisen liikennejärjestelmään, sillä se on keskeistä huoltovarmuudella ja varautumiselle. Kehittäminen tukee myös elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja arjen liikkumista.

Vesistöt ovat merkittävät liikennöintiväylä maakunnassa ja myös Juvalla. Vesiliikenteen osalta Vuoksen vesistöalueen vedenpinnan aleneminen on jo alkanut vaikuttaa liikennöintiin. Esimerkiksi puunuitto keskeytyy vesistöalueen pohjoisosissa kesällä 2026.

Juvan kunta kannattaa Etelä-Savon maakuntaliiton esittämien suunnittelukohteiden lisäämistä (Valtatie 14 Juva-Savonlinna, Valtatie 5 Mikkeli-Pitkäjärvi) suunnitteluohjelmaan sekä esittää Valtatie 5 Juva-Joroinen lisäämistä suunnitteluohjelmaan. Onko jotakin muuta, jota pitäisi meidän tässä edistää.

4. Investointiohjelma: miten muuttaisitte ohjelmaa seuraavan päivityksen yhteydessä sille määritetyn talouskehityksen puitteissa? Millaisia positiivisia vaikutuksia muutoksella saavutettaisiin?

Juvan kunta kannattaa Itä-Suomen maakuntaliitot esitystä, että investointiohjelman seuraavassa päivityksessä painotetaan nykyistä vahvemmin Itä-Suomen pääratojen, Karjalan radan ja Savon radan, kokonaisvaltaista kehittämistä sekä Karjalan radan ja Savon radan välisten poikittaisratojen parantamista ja sähköistämistä. Rataverkon kehittäminen lyhentää henkilöliikenteen matka-aikoja, vähentää tavaraliikenteen häiriöherkkyyttä sekä parantaa teollisuuden kuljetusten ennakoitavuutta. Samalla se vahvistaa liikenneturvallisuutta ja parantaa Itä-Suomen kilpailukykyä.

Ratahankkeiden vaiheistaminen ja keskeisten pullonkaulojen ratkaisematta jättäminen heikentävät raideliikenteen toimivuutta sekä henkilö- että tavaraliikenteessä pitkälle 2030-luvulle, millä on merkittäviä vaikutuksia Itä-Suomen kilpailukykyyn.

Juvan kunta pitää tärkeänä, että investointiohjelmassa painotetaan Itä-Suomen TEN-T-verkon kehittämistä sekä keskeisten palvelutasopuutteiden poistamista. Valtatie 5:n saaminen TEN-T ydinverkkoon on oltava tavoitteena. Kehittäminen parantaa kuljetusten sujuvuutta ja ennakoitavuutta, vahvistaa liikenneturvallisuutta sekä tukee elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

Lausunnoilla olevassa investointiohjelmassa Itä-Suomeen esitetyt maantiehankkeet painottuvat pääosin heikkokuntoisten maantiesiltojen uusimiseen. Nämä toimenpiteet ovat välttämättömiä pääteiden toimivuuden turvaamiseksi, mutta ne eivät laajemmin paranna väyläverkon toimivuutta, eivätkä vastaa liikennejärjestelmän kokonaisuuden kehittämistarpeisiin.

Seuraavassa päivityksessä hankkeiden priorisoinnissa on oltava vahvemmin huomioituna koko Suomen saavutettavuus, huoltovarmuus ja elinkeinoelämän kuljetustarpeet sekä alueiden elinvoiman edistäminen ja turvaaminen Liikenne 12 -tavoitteiden mukaisesti. Samalla on varmistettava, että myös Itä-Suomi kytkeytyy rannikkosatamien lisäksi kansainväliseen TEN-T ydinverkkoon ja pohjoisen liikennejärjestelmään. Tämä on keskeinen huoltovarmuus- ja varautumiskysymys, mikäli Itämeren liikenteessä esiintyy häiriöitä.

Juvan kunta kannattaa Etelä-Savon maakuntaliiton esittämiä investointikohteita Valtatie 5 Hietanen-Pitkäjärvi sekä Valtatie 14 Juva-Savonlinna sekä Laitaatsalmen silta ja Pieksämäki-Savonlinna-Parikkala radan sähköistys lisäämistä ohjelmaan.

5. Ohjelmakokonaisuus: miten koette sen, että Väyläviraston ohjelmat esitetään nyt yhtenä kokonaisuutena?

Ohjelmakokonaisuuden esittäminen yhtenä kokonaisuutena on erinomainen ja kannatettava ratkaisu. On hienoa, että investointiohjelman lisäksi myös suunnitteluohjelmasta ja perusväylänpidon suunnitelmasta pyydetään palautetta ja alueellista tietoa maakuntien liitoilta. Suunnittelu- ja investointiohjelmissa todetaan, että valintoja on ohjannut liikenneverkon strateginen tilannekuva.

Tätä ei kuitenkaan avata suunnitelmissa tarkemmin, jolloin jää epäselväksi, miten strateginen tilannekuva ja liikenne-ennusteet ovat vaikuttaneet tehtyihin priorisointeihin.

Jatkossa olisi tärkeää kuvata nykyistä selkeämmin, miten strateginen tilannekuva ohjaa hankkeiden valintaa ja painotuksia, jotta ohjelmakokonaisuuden läpinäkyvyys ja ymmärrettävyys paranevat. Edelleen kuitenkin puuttuu kokonaiskuva liikennejärjestelmästä kansallisesti, sillä edelleen tarkastelu tehdään liikennemuodoittain.

6. Miten muuten haluatte kommentoida ohjelmakokonaisuutta?

Väylävirasto on laatinut ohjelmat Liikenne 12 -suunnitelman mukaisesti, mutta ohjelmakokonaisuudessa eivät näy Itä-Suomen väyläverkon kehittämistarpeet riittävästi. Liikenne 12 -suunnitelman tavoitteet mahdollistavat ja edellyttävät alueellisesti tasapainoisemman väyläverkon ylläpidon ja kehittämisen – onhan tavoitteena koko maan saavutettavuuden ja kehittämisen tukeminen.

Liikenne 12 -suunnitelman ja Väyläviraston ohjelmakokonaisuuden yhteisenä tavoitteena on edistää pitkäjänteistä ja ennustettavaa liikennepolitiikkaa sekä liikennejärjestelmän kehittämistä. Tällä hetkellä pitkäjänteisyys ja ennustettavuus eivät kuitenkaan toteudu.

Juvan kunta toivoo itäisten maakuntaliittojen tavoin, että seuraavalla Liikenne 12 -suunnittelukieroksella Väylävirasto laatii ohjelmakokonaisuuden nykyistä tiiviimmässä yhteistyössä sidosryhmien kanssa siten, että se toimii suoraan Liikenne 12 -suunnitelman toimenpideohjelman ja rahoitusohjelman tietopohjana. Lisäksi toimenpideohjelmassa tulee esittää suunnittelukaudella toteutettavat merkittävimmät investointihankkeet, joihin sitoudutaan parlamentaarisesti. Tämä mahdollistaa liikennejärjestelmän kehittämisen pitkäjänteisesti ja ennakoitavasti myös muuttuvassa toimintaympäristössä. On myös huomattava, että liikennehankkeilla on merkittäviä vaikutuksia esimerkiksi maankäytön suunnitteluun kuntatasolla. Rajallisten resurssien aikana pitkäjänteinen suunnittelu yhteistyössä on vaikuttavinta.

JUVAN KUNNANHALLITUS

JUVAN KUNTA

Sähköposti: juva.kunta@juva.fi

www: juva.fi

Puhelin: 040 755 1100

Postiosoite: Juvantie 13, 51900 Juva

Y-tunnus: 0164551-3